

**Zonevremde jeugdverblijven
Kampvuren
Plannen voor jeugdverblijven.be
50 jaar Centrum voor Jeugdtoerisme
De Brink, huis in de kijker**

Afgiftekantoor:
9820 Merelbeke Centrum
nr. P2A6224
VU + afzendadres:
Joris Breugelmans
Bergstraat 16
9820 Merelbeke

BELGIË - BELGIQUE
P.B.

Merelbeke 1
3/2392

diversiteit

veiligheid

duurzaamheid

gezondheid

avontuur

HUIS WERK

MAGAZINE OVER JEUGDVERBLIJFCENTRA
driemaandelijks magazine - jaargang 8 - nummer 30
april - mei - juni 2013

Centrum voor Jeugdtoerisme vzw

**Dossier
(ON)GEZONDE
BOUWMATERIALEN**

INHOUDSTAFEL

- 2 **Editoriaal**
- 3 **Dossier (ON)GEZONDE BOUWMATERIALEN**
- 4 **Asbest**
- 7 **Lood**
- 8 **Materialen met een reukje aan**
- 10 **Vluchtige organische stoffen**
- 12 **Productinformatie**
- 13 **50 jaar Centrum voor Jeugdtoerisme**
- 14 **Huis in de kijker**
- 16 **Vertegenwoordigingswerk**
- 17 **Vraag het aan ... CJT Ondersteuning**
- 18 **Nieuwsflash**
- 19 **Vooruitblik HuisWerk 31**
- 20 **Agenda**

Centrum voor Jeugdtoerisme vzw

CJT Ondersteuning maakt deel uit van Centrum voor Jeugdtoerisme vzw (CJT), net zoals CJT Boekingscentrale en CJT Verblijfcentra. Met deze drie actiedomeinen wil CJT gepaste verblijfsmogelijkheden aanbieden aan jeugd in groepsverband.

Particulieren of verenigingen die een gebouw of terrein verhuren of willen verhuren aan jeugdgroepen, kunnen bij CJT Ondersteuning terecht. Zij krijgen **advies, vorming en begeleiding** omtrent erkenning, subsidies en alles wat komt kijken bij het uitbaten van een jeugdverblijf. CJT Ondersteuning verspreidt **informatie** via het tijdschrift HuisWerk en de website www.cjt.be. De website www.jeugdverblijven.be bevat ongeveer 600 jeugdverblijfcentra en wordt onderhouden door CJT. Daarnaast verdedigt CJT Ondersteuning de **belangen van de sector** bij de overheid en andere instanties. Dit gebeurt door vertegenwoordigingswerk bij o.a. Toerisme Vlaanderen, de Afdeling Jeugd en de provincies.

EDITORIAAL

De website www.jeugdverblijven.be viert binnenkort zijn zesde verjaardag. De website oogt sober, maar de zoek- en kalenderfunctie voor jeugdverblijfcentra werkt nog uitstekend na al die jaren en dat is uiteindelijk het belangrijkste. De bezoekersaantallen stijgen bovendien elk jaar en ook opties zoals de statistiekenmodule kennen jaar na jaar meer gebruikers onder de uitbaters.

Toch kwam de stuurgroep onlangs samen om te bekijken of er vanaf 2014 aanpassingen nodig zijn. Een aantal zaken passeerden de revue. Zo wordt er bekeken hoe we de website toegankelijk kunnen maken voor smartphonegebruikers, toch niet onbelangrijk voor de vooral jonge surfers die we bereiken. In functie van eventuele buitenlandse jeugdgroepen zou de website ook raadpleegbaar kunnen worden in bijv. Engels en Frans. En een aantal GIS-toepassingen (bijv. landkaartje met geselecteerde jeugdverblijven) kunnen een leuk extraatje zijn. Ook de haalbaarheid van het anysurfer-label (voor slechtzienden) wordt onderzocht.

“CJT neemt vanaf 2014 de registratie van de Vlaamse jeugdkampeerterreinen over”

Daarnaast bekijken we sowieso de promotie van de Vlaamse jeugdkampeerterreinen. De registratie hiervan verloopt momenteel via De Ambrassade, maar vanaf 2014 neemt CJT dit over. Vraag is langs welke weg de promotie dan best kan verlopen: nog steeds via www.opkamp.be of een via een uitbreiding van www.jeugdverblijven.be? Bovendien zouden ook opties zoals de kalender en de statistiekenmodule opengesteld kunnen worden voor Vlaamse jeugdkampeerterreinen.

Ten slotte wordt momenteel ook nagedacht over bekendmaking van buitenlandse jeugdlogies voor Vlaamse jeugdgroepen. Hiervoor zitten we samen met o.m. Wegwijzer vzw.

Kortom: er ligt heel wat op de plank. Mocht je zelf nog suggesties hebben, stuur ze ons gerust door via ondersteuning@cjt.be.

In dit HuisWerknummer brengen we je in contact met bouwmaterialen en hun eventuele gevolgen voor de gezondheid. N.a.v. 50 jaar CJT (vergeet je niet in te schrijven voor de feestdag op 4 mei) duiken we met “Huis in de kijker” in de geschiedenis van De Brink in Herentals. Tot slot vind je ook de gebruikelijke tips en actualiteit terug op de overige pagina's.

Veel leesplezier!

Frederik Vercammen

COLOFON

VASTE MEDEWERKERS

Luc De Coninck
Maarten Dekoninck
Peter Landsheere
Anne Marie Laureys
Erwin Stessens
Piet Termont
Frederik Vercammen
Dora Wagemans

WERKTEN NOG MEE AAN DIT NUMMER

Karel De Decker
Ann De Mot
Dieter Deplancke
Ilse De Waele
Cindy Lodewyckx
Hans Martens
Vivian Oltheten
Dieter Vanparrys

VORMGEVING

IO - Els De Pauw

COVERFOTO

Tom Janssens

DRUK

Nevelland, Nevele

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Joris Breugelmans
Bergstraat 16
9820 Merelbeke

REDACTIEADRES

Bergstraat 16
9820 Merelbeke
Tel.: 09/210.57.75
Fax: 09/210.57.80
E-mail: huiswerk@cjt.be

HuisWerk is een publicatie van Centrum voor Jeugdtoerisme vzw, met steun van de Vlaamse overheid.

HuisWerk werd gedrukt op gerecycleerd chloorvrij papier.

Over de invloed van bouwmaterialen op de gezondheid

DOSSIER (ON)GEZONDE BOUWMATERIALEN

Wanneer we bouwmaterialen kiezen, houden we rekening met diverse factoren. Is het stevig, mooi, goed voor het milieu en vooral: is het betaalbaar? Maar wat we daarbij wel eens over het hoofd zien, is de invloed die materialen kunnen hebben op onze gezondheid.

Vandaag zijn sommige producten als asbest en enkele toepassingen met lood verboden om te gebruiken bij de productie van nieuwe materialen, omwille van de gezondheidsrisico's. Wat doe je echter wanneer de materialen nog

in je gebouw aanwezig zijn? Hoe zit het met de huidige generatie bouwmaterialen? Is het vandaag gezonder of moeten we ons nog steeds zorgen maken?

In dit dossier geven we enkele antwoorden, geven we een mogelijke inschatting van de gevaren voor de gezondheid en reiken we tips en alternatieven aan die zorgen voor een gezondere (leef)omgeving. Wil je nog meer informatie, dan kan je terecht op onze website www.cjt.be/ondersteuning/bouwmaterialen.

Asbest, niet zo best?

EEN ONGEZOND NATUURPRODUCT

Asbest is een verzamelnaam voor enkele minerale vezels die in de natuur voorkomen. Het werd begin de twintigste eeuw massaal ontgonnen omdat de eigenschappen ervan uitermate geschikt waren voor bijvoorbeeld de bouwsector. Asbest is goedkoop, sterk, slijtvast, hittebestendig, isolerend en bestand tegen zuren en basen. De minerale vezels werden bijgevolg gebruikt in diverse toepassingen en zijn in oudere gebouwen nog vaak terug te vinden.

Asbestproducten bestaan uit microscopisch kleine vezels die een potentieel gevaar voor de gezondheid vormen. Wanneer de vezels in de lucht vrijkomen, kunnen we ze inademen, waarna ze zich diep in de longen nestelen. Directe gevolgen zijn er niet. Het is pas twintig tot veertig jaar later dat ernstige ziektes zoals asbestose, mesothelioom en longkanker aan het licht komen. Het gezondheidsrisico wordt groter naarmate je langer en aan grotere hoeveelheden wordt blootgesteld. Zelfs een kleine hoeveelheid is echter niet zonder gevaar.

OPSPORING VERZOCHT

Een eerste stap om de gevaren van asbest op te sporen, is het maken van een inventaris. Voor jeugdverblijven met personeel is dit zelfs een verplichting sinds het kb van 16 maart 2006 “betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico’s van blootstelling aan asbest”. Hoe je zo’n inventaris opstelt, vind je terug in de brochure ‘Asbestinventaris en beheersprogramma’ van de Algemene Directie Humanisering van de Arbeid.

Om antwoord te bieden op de vraag of materiaal al dan niet asbest bevat, biedt wetgeving een eerste houvast. Sinds 23 oktober 2001 verbiedt een kb het produceren, het gebruiken en het op de markt brengen van asbesttoepassingen. Conclusie: jeugdlogies gebouwd na deze datum zullen in principe geen asbesthoudende materialen bevatten. Anders is het voor oudere jeugdverblijven, al werden er ook voor 2001 al enkele toepassingen verboden.

Is er twijfel, dan kan je ook zelf op onderzoek. In de brochure ‘Asbest in en om het huis – veilig omgaan met asbesthoudend materiaal’ (van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie van de Vlaamse overheid) staan namelijk enkele determinatietabellen en een handleiding voor een vuurproef die je verder wegwijs maken. Wil je niets aan het toeval overlaten, dan kan je tegen betaling een erkende firma inschakelen.

WAAR SCHUILEN DE GEVAREN?

Zijn er asbesthoudende materialen aanwezig, dan moet je niet onmiddellijk het ergste vrezen. Het grootste gevaar is niet zozeer de aanwezigheid van asbest, maar wel de manier waarop het wordt verwijderd of verwerkt. Door ondeskundig handelen kunnen er minerale vezels vrijkomen. Zagen, slijpen, snijden, schuren, boren of afsputten van asbesthoudende producten is daarom uit den boze. Vooral voor medewerkers van het jeugdlogies is dit een belangrijk aandachtspunt.

Ook de manier waarop er met het materiaal wordt omgegaan of de staat waarin het zich bevindt, spelen een belangrijke rol. Vezels kunnen eveneens vrijkomen uit een sterk geïsoleerde plafondplaat of uit een valse wand wanneer er telkens een voorwerp (bijv. deurklink) langs sleept. In die gevallen lopen ook de verblijvende kinderen gevaar.

Verder worden de asbestproducten onderverdeeld in twee groepen. De mate waarin minerale vezels kunnen vrijkomen, speelt daarbij een belangrijke rol.

Een eerste groep zijn de hechtgebonden producten waar het asbest stevig verankerd zit in het dragermateriaal. Als die producten nog in goede staat zijn, komen vezels nauwelijks vrij waardoor het risico bijna nihil is. Naarmate de producten verouderen en ververen, neemt het risico wel opnieuw toe.

Een tweede groep zijn de ongebonden producten. Asbest zit in die gevallen min of meer los, waardoor de vezels veel gemakkelijker vrijkomen. Hier is extra waakzaamheid geboden.

“Het grootste gevaar is niet zozeer de aanwezigheid van asbest, maar wel de manier waarop er met het materiaal wordt omgegaan, het wordt verwijderd of verwerkt.”

Voorbeelden van hechtgebonden producten	Voorbeelden van ongebonden producten
<ul style="list-style-type: none"> • Golfplaten • Dak- en gevelleien • Bloembakken • Glasaltoepassingen (vaak gebruikt in keukens) • Onderdakplaten • Afvoerbuizen en goten • Vloertegels (in vinyl en bevestigd met asbesthoudende lijm) • Schouwpijpen en luchtkanalen • Imitatiemarmar • Vensterdorpels en muurkappen 	<ul style="list-style-type: none"> • Plaasterisolatie rond verwarmingsleidingen • Afdichtingskoord • Lage densiteit-asbestcementplaat • Asbestvilt of -karton • Isolatie in huishoudtoestellen
	Risicohoudende wegverharding <p>Asbesthoudend puin werd vroeger dikwijls gebruikt als wegverharding. Wanneer voertuigen het materiaal verder verpulveren, komt asbest in de lucht. Is dit het geval, neem dan contact op met de milieudienst.</p>

ASBEST VERWIJDEREN?

Asbesthoudende producten moeten niet altijd verwijderd worden, integendeel. Door asbestmaterialen op een ondeskundige manier te verwijderen, vergroot de kans namelijk dat de vezels vrijkomen. Daarom luidt het advies: laat een ongeschonden asbesthoudend product zitten waar het zit of bescherm het tegen schade (bijv. bekisting rond verwarmingsleidingen met plaasterisolatie).

Moet asbest toch verwijderd worden, weet dan dat je enkel hechtgebonden asbest zelf mag verwijderen. Voor los of ongebonden asbest moet je altijd een erkende firma inschakelen.

Asbest verwijderen doe je heel voorzichtig.

Wil je zelf hechtgebonden asbest verwijderen, hou dan rekening met volgende tips:

- Start met een uitgebreide informatieronde. Wat zijn precies de gevaren?
- Twijfel je of asbest in het materiaal aanwezig is, stuur dan een staal naar een erkend laboratorium.
- Draag voldoende persoonlijke beschermingsmiddelen.
- Bevochtig het materiaal intens, zodat eventueel vrijkomende asbestvezels niet wegwaaien.
- Verwijder het materiaal voorzichtig. Voorkom dat het materiaal breekt.
- Gebruik geen mechanische werktuigen, zoals een boormachine of slijpschijf met grote draaisnelheid.
- Meng asbesthoudend afval niet met ander bouw- en sloopafval. Breng het onmiddellijk naar het containerpark (afzonderlijke container) of een erkende stortplaats (terug te vinden op de website van OVAM). Hergebruik is verboden!
- Zorg binnen voor een goede ventilatie en maak achteraf alles schoon met water, niet met een stofzuiger. Ook buiten gebruik je beter water en geen borstel.

Diverse links die je verder helpen rond het thema asbest (brochures, professionele erkende firma's, laboratoria ...) vind je op www.cjt.be/ondersteuning/bouwmaterialen.

“Druk verkeer of tabaksrook hebben vaak een grotere impact op de binnenluchtkwaliteit dan bouwmaterialen.”

Lood weegt loodzwaar op gezondheid

Lood is een zacht, zilvergrijs of blauwwit metaal dat behoort tot de groep van zware metalen. Het is een schadelijke stof die reeds in kleine concentraties een invloed heeft op onze gezondheid. Lood stapelt zich op in het lichaam en tast de organen aan, beschadigt de bloed- en botaanmaak en heeft vooral bij foetussen, baby's en kinderen een rechtstreekse impact op het zenuwstelsel. Lood wordt daarom best zoveel mogelijk geweerd.

DE LODEN WATERLEIDING

Wanneer een gebouw dateert van na 1970, is de kans klein dat er nog loden waterleidingen aanwezig zijn. Anders is het voor oudere gebouwen. Daar is het wel nog mogelijk dat er loden leidingen of fittingen in de installatie aanwezig zijn of dat er loden aftakkingen zijn.

Hoe komt lood in het lichaam?

Wanneer je loden leidingen hebt, komt lood sowieso in het drinkwater terecht. Je kan de opname van lood in die gevallen wel beperken. De hoeveelheid lood die oplost in het water, hangt namelijk af van diverse factoren:

- Hoe langer water stilstaat in de leiding, hoe meer looddeeltjes er worden opgenomen. Daarom wordt aangeraden om geen water voor eten en drinken te gebruiken na stilstand van zes uren. In die gevallen is het aangewezen het water een tijdje te laten lopen. Eventueel kan het water gebruikt worden voor andere toepassingen, zoals het spoelen van wc's.
- Hoe warmer het water, hoe gemakkelijker looddeeltjes uit de leiding worden opgenomen. Gebruik dus geen warm

water om koffie of thee te zetten of andere bereidingen te maken.

- Hoe langer de loden leiding, hoe meer looddeeltjes in het water kunnen komen.

Wat is de norm?

De Wereldgezondheidsorganisatie adviseert voor lood in drinkwater een zo laag mogelijke concentratie. Lood als materiaal in het leidingnet voor drinkwatervoorziening wordt dus best geweerd, zowel in het openbaar distributienet als in de binneninstallaties. Wil je weten hoeveel lood precies in het water zit en of dit voldoet aan de norm van de Wereldgezondheidsorganisatie (minder dan 10 microgram per liter water), dan kan je het water laten analyseren. Een lijst van erkende laboratoria vind je terug op onze website www.cjt.be/ondersteuning/bouwmaterialen.

Wat moet je doen?

Alle loden leidingen en onderdelen moeten bij een grondige verbouwing verwijderd worden. Je herkent de loden leidingen aan de grijze kleur (koperen waterleiding is roodbruin of lichtgroen). Lood is verder niet magnetisch en gemakkelijk vervormbaar. Het aantikken met een metalen voorwerp maakt een dof geluid. Tot slot hebben loden waterleidingen geen koppelstukken. Ze zijn wel herkenbaar aan de verdikkingen aan kruispunten.

In afwachting van de verwijdering gebruik je best geen waterontharders omdat die de samenstelling van het water veranderen. Ook plaats je een terugslagklep en voer je (indien mogelijk) regelmatig controles uit zodat het water uit je binneninstallatie niet terugvloeit in het openbaar net.

Aantikken van lood met een metalen voorwerp maakt een dof geluid.

LODEN VERF

Wettelijk mag er al bijna een eeuw geen loodhoudende verf gebruikt worden voor muren en houten oppervlakken. Toch kunnen de verven in oude gebouwen nog opduiken.

Gevaarlijk wordt het wanneer de verven afbladeren. Looddeeltjes zweven dan rond of zetten zich vast op andere materialen zoals bijv. tafels. De kans dat we de loden deeltjes op die manier innemen, is groot. Daarom worden de verven best op een veilige manier verwijderd. Dit kan bijv. met een afbijtmiddel op waterbasis. Het risico kan ook verminderd worden door de verf te overschilderen.

Meer informatie over de gevaren en toepassingen van lood vind je op www.cjt.be/ondersteuning/bouwmaterialen.

Materialen met een reukje aan

Alles ruikt nieuw. Het wordt vaak gezegd bij een nieuwbouw, een verbouwing of een grondige opknappbeurt. Is die geur echter wel gezond? Onderzoek wijst uit van niet.

De geur die veel bouwmaterialen uitscheiden, komt nl. voort uit chemische stoffen die zich in de binnenruimte opstapelen. Het gaat vooral over vluchtige organische stoffen: benzeen, toluen en formaldehyde. In de beginfase zijn die stoffen in hoge concentraties aanwezig, maar ook vele jaren later zijn deze stoffen vaak niet helemaal verdwenen.

Niet alleen medewerkers die met de materialen werken, lopen dus een gezondheidsrisico, ook nadien blijven medewerkers en verblijvende groepen, weliswaar in mindere mate, aan de stoffen blootgesteld. Vooral voor kinderen is dit slecht nieuws omdat ze dubbel kwetsbaar zijn. Hun immuunsysteem is nog in ontwikkeling en door een snellere stofwisseling nemen ze de stoffen sneller op. Bovendien zijn naar schatting 5 tot 10 % van de kinderen astmatisch. Een astma-aanval kan ontstaan bij inademen van prikkelende stoffen. Pollen of uitwerpselen van de huisstofmijt zijn gekend, maar ook rook- of stofdeeltjes, prikkelende geuren of gasvormige deeltjes kunnen aan de basis liggen.

Hoe moeten we die gevaren nu precies inschatten? Verhogen de gezondheidsrisico's door te verblijven in een jeugdverblijf?

VRAAG EN ANTWOORD

We gingen te rade bij Dieter Vanparys, medisch milieukundige (= mmk) bij Logo Brugge-Oostende vzw. Logo staat voor 'lokaal gezondheidsoverleg' en maakt deel uit van het Vlaams medisch milieukundig netwerk. Er zijn 14 Logo's in Vlaanderen en één in Brussel. In Brussel kan je voor dit onderwerp terecht bij het BIM (Brussels Instituut voor Milieubeheer). De Logo's werken rond gezondheid en milieu nauw samen met de Afdeling Toezicht Volksgezondheid (voorheen de Vlaamse gezondheidsinspectie), het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid, de Dienst Milieu & Gezondheid van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) en het Steunpunt Milieu en Gezondheid. De medisch milieukundigen bij de Logo's informeren, sensibiliseren en adviseren over de invloed van milieuverontreiniging op de gezondheid en geven tips om de gezondheidsrisico's te voorkomen of te beperken.

Zonder dat we het goed beseffen, hebben veel bouwmaterialen die binnen gebruikt worden, een negatieve invloed op de luchtkwaliteit. Moeten we ons zorgen maken?

Het klopt dat bouwmaterialen een negatieve invloed kunnen hebben op de luchtkwaliteit, maar zo zijn er nog factoren. De impact van bijvoorbeeld een drukke verkeersader dichtbij een jeugdverblijf of tabaksrook is dikwijls groter dan die van bouwmaterialen. De gevaren kunnen dus gerelativeerd worden, maar hoe gezonder we het binnenmilieu krijgen, hoe beter uiteraard. Daarom is het belangrijk iedereen goed te informeren.

Wat is de kernboodschap van jullie infosessies?

Door goed te verluchten en ventileren, kan je zelf zorgen voor een gezondere lucht in je gebouw. Zo vermijd je dat chemische stoffen uit chemische bouwmaterialen blijven hangen.

Wat is het probleem precies bij bouwmaterialen?

Veel bouwmaterialen scheiden schadelijke stoffen uit die zich verspreiden in de lucht en die we vervolgens inademen. Sommige stoffen blijven in ons lichaam, andere niet. Of het schadelijk is, hangt af van de hoeveelheid die we inademen.

Wanneer ademen we te veel schadelijke stoffen in?

Dat hangt af van de hoeveelheid schadelijke stoffen die aanwezig zijn en de tijdsduur die we in de ongezonde ruimte spenderen. Wanneer de hoeveelheid schadelijke stoffen precies wordt overschreden, staat omschreven in het binnenmilieubesluit. In het binnenmilieubesluit - van toepassing op publiek toegankelijke gebouwen en dus ook op jeugdverblijven - staat een tabel met enkele richtwaarden en interventiewaarden. De richtwaarden zijn waarden die aanvaardbaar zijn. Dat is het streefdoel. De interventiewaarden liggen dikwijls een stuk hoger, maar wanneer ze continu overschreden worden, is het wel noodzakelijk om actie te ondernemen.

Verder spreekt het voor zich dat wie dagelijks schadelijke stoffen inademt, een groter gezondheidsrisico loopt dan iemand die er slechts sporadisch mee in contact komt. Medewerkers en kinderen die in een jeugdverblijf overnachten, hoeven zich bij een goede uitbating normaal geen grote zorgen te maken.

Hoe kunnen uitbaters weten of de waarden overschreden zijn?

In theorie zou je de lucht in je gebouw kunnen laten meten en analyseren voor heel wat stoffen, maar dit is duur en weinig efficiënt. Het is beter het gezond verstand te gebruiken.

Wanneer er nieuwe bouwmaterialen worden gebruikt, dan weet je per definitie dat het aantal schadelijke stoffen binnen zal toenemen. Verluchten en ventileren zijn dan de vuistregels om de schadelijke stoffen te verdunnen.

Wat is het onderscheid tussen verluchten en ventileren?

Verluchten is het wijd openzetten van ramen en deuren die in contact staan met de buitenlucht. Dit doe je als er veel verontreiniging in de lucht zit (bijv. verfdampen, vocht ...). Ventileren is het voortdurend verversen van lucht. Met andere woorden, je laat de vervuilde binnenlucht continu naar buiten stromen en vervangt ze door minder verontreinigde buitenlucht.

Schuilt het gevaar dan enkel in nieuwbouw of gebouwen die net gerenoveerd zijn?

Elk type gebouw heeft z'n specifieke gevaren. Een oud gebouw bevat misschien nog asbest of loden waterleidingen en minder vluchtige organische stoffen, terwijl dit voor nieuwbouw en gerenoveerde woningen net het omgekeerde is. Je moet echter niet enkel focussen op de (ver)bouwdatum, ook de manier waarop een gebouw gebruikt wordt, speelt een belangrijke rol. In jeugdverblijven die veel dagen gesloten zijn, stapelen de schadelijke stoffen zich op. Ook dan is extra verluchten en ventileren aangewezen.

Als je verlucht en ventileert, moet je niet op zoek naar alternatieve producten?

Alternatieve producten genieten uiteraard de voorkeur. Hoe minder schadelijke stoffen er binnen komen, hoe beter voor de binnenluchtkwaliteit. Vooral voor jeugdver-

blijven geldt dat omdat de zwakke schakel hier de groepen zelf zijn. Zij zijn uiteindelijk tijdens het verblijf verantwoordelijk voor het verluchten en ventileren. Iets wat bewust - "want het wordt dan koud" - of onbewust over het hoofd wordt gezien.

Wanneer kies je wel en niet voor een alternatief product?

In principe kies je altijd het product dat het minste schadelijke stoffen uitscheidt, maar we moeten ook realistisch blijven. Soms is de verleiding groot om producten te kopen bij een doe-het-zelfzaak waar niet alle alternatieve producten voor handen zijn. Ben je dan slecht bezig? Neen, want op zich is er met die producten niet per se iets mis. Er zijn wel enkele aandachtspunten.

Lees altijd aandachtig de etiketten. Dan koop en gebruik je de producten waarvoor ze bedoeld zijn. Concreet bestaat er verf voor buiten en binnen. In buitenverf zitten meestal meer vluchtige organische stoffen dan in binnenverf. Binnenverf gebruiken is dus absoluut niet verstandig. Wanneer meerdere materialen op hetzelfde moment gebruikt worden, worden schadelijke stoffen gecumuleerd. De vooropgestelde waarden uit het binnenmilieubesluit worden dan tijdelijk overschreden. Om dit te vermijden, kies je toch best materialen die beter doen dan de opgelegde normen en zorg je er bij het aanbrengen van verven steeds voor dat er ramen open staan, zodat je voldoende verlucht.

Kan een uitbater voor advies terecht bij z'n architect, aannemer of vakman?

Architecten, aannemers en vakmannen worden verondersteld op de hoogte te zijn van het binnenmilieubesluit, maar of dit in de praktijk altijd zo is, weten we niet. LNE is alvast een actie gestart om de bouwsector beter te informeren. Er mag dus beterschap verwacht worden. In tussentijd ben je als uitbater best zelf kritisch en beraag je de architect over de mogelijke gevaren en oplossingen.

Verluchten is de boodschap tijdens het bouwproces.

BOEKENTIPS

- Boek 'Wonen en Gezondheid'. Uitgegeven door Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin - Agentschap Zorg en Gezondheid van de Vlaamse overheid.
- Boek 'Goed bouwen: gezond wonen, tips over chemische stoffen, vocht, schimmels, bouwmaterialen, elektromagnetische velden, beestjes, licht, lucht en verwarming in huis'. Uitgegeven door Vibe en Gezinsbond, met financiële steun van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Vluchtige organische stoffen

Om de gezondheidsrisico's te beperken, volstaat het vaak om goed te verluchten en ventileren. Zo zorg je er voor dat de aanwezige chemische stoffen naar buiten kunnen en er geen hoge concentraties worden opgestapeld. Wie nog beter wil doen, kiest bewust zijn bouwmaterialen. Een bewuste keuze houdt in dat eerst onderzocht wordt of de materialen wel nodig zijn. Zijn de materialen nodig, dan kan nagegaan worden in welke mate het gebruik beperkt kan worden. Tot slot kan er gekozen worden voor alternatieve materialen die minder of helemaal geen chemische stoffen uitscheiden. Enkele voorbeelden ...

VERF

Verf bevat meerdere bestanddelen. De bindmiddelen of harsen binden de bestanddelen van de verf aan elkaar en aan de ondergrond. De oplosmiddelen houden de verf vloeibaar. Pigmenten geven de kleur en enkele hulpstoffen zorgen er tot slot voor dat de verf bijvoorbeeld sneller droogt of beter bewaart.

De oplosmiddelen zorgen voor de grootste gezondheidsrisico's omdat ze vluchtige organische stoffen (ook solventen genoemd) bevatten die verdampen bij en na het aanbrengen van verf. In slecht verluchte ruimtes kunnen de solventen op korte termijn misselijkheid, maagpijn en duizeligheid veroorzaken. Wie lang en hoge concentraties solventen inademt, kan blijvende schade oplopen aan het zenuwstelsel. Dit was vroeger een veelvoorkomend probleem bij professionele schilders.

Welke oplosmiddelen precies in de verf verwerkt zitten, is moeilijk te achterhalen. Informatie op het etiket is daarvoor te beperkt. De wijze waarop je de borstels moet reinigen, geeft wel een indicatie over het soort oplosmiddel. Het gebruik van

White Spirit of terpentijn wordt aangeraden voor verven op basis van solventen, water voor watergedragen verven. Let wel, watergedragen verven bevatten wel minder solventen, maar zijn daarom niet per definitie solventvrij. Aan watergedragen verven worden bovendien meerdere hulpstoffen toegevoegd. Die hulpstoffen, maar ook de pigmenten, kunnen dan weer de huid of ademhalingswegen irriteren.

Natuurverven zijn meestal gezonder, maar bestaan eveneens in solvent- en in watergedragen vorm. Veel natuurverven gebruiken wel natuurlijke oplosmiddelen zoals citrusolie of natuurlijke gomperftijn.

“OSB en multiplex hebben de voorkeur op klassieke spaanderplaten en MDF.”

Algemeen vormen watergedragen natuurverven de minste belasting voor de gezondheid. Wie verven zonder gevaarlijke stoffen wil, kiest natuurverven in poedervorm.

Om de gezondheidsrisico's van verf te beperken is een bewuste keuze noodzakelijk. Het start met de vraag of verven wel noodzakelijk is. Misschien kan verf vervangen worden door een stenen of houten wand.

HOUTEN PLAATMATERIAAL

Triplex, multiplex, spaanplaten, OSB en MDF zijn voorbeelden van houten plaatmateriaal dat veelvuldig wordt gebruikt. Het plaatmateriaal bestaat uit geperst hout en lijm en het is net die lijm die een potentieel gevaar vormt voor de gezondheid. Veel lijmsoorten bevatten namelijk formaldehyde, een gas dat jarenlang blijft vrijkomen.

Formaldehyde veroorzaakt bij hogere concentraties irritaties aan de neus- en slijmvliezen, tranende ogen, duizeligheid en hoofdpijn. Gevoelige mensen kunnen bovendien allergisch reageren. Recent werd ook het kankerverwekkende karakter van formaldehyde bewezen.

Vandaag moet het plaatmateriaal voldoen aan strenge criteria. Criteria die worden ingedeeld in klasse E1, E2 en E3 en waarbij E1 (E1 = maximum 0,10 ppm/m³) de strengste Europese norm is (ppm = parts per million). Gelukkig voldoet 95 % van het plaatmateriaal aan de E1-norm, maar het kan beter. Wie minder formaldehyde in het plaatmateriaal wil, kan zich laten leiden door andere labels (zie ook pagina 12). Zo laat Blaue Engel en het LGA-label maximum 0,05 ppm/m³ toe, het Natureplus-label legt met een maximum van 0,03 ppm/m³ de lat nog hoger.

Plaatmateriaal waarop 'formaldehydevrij' of 'E0' of 'ZF' (zero formaldehyde) staat, is samengesteld uit lijmen zonder formaldehyde. Op het eerste zicht niet slecht, maar veelal bevatten die lijmen dan andere schadelijke chemische stoffen. Ook die chemische stoffen worden best vermeden.

De concentratie formaldehyde in de binnenruimte stijgt verder naarmate er meer houten plaatmateriaal wordt gebruikt. Daarom wordt het gebruik van houten plaatmateriaal liefst zoveel mogelijk beperkt of gekozen voor labels die een lagere uitstoot garanderen. Voor binnenruimtes geldt volgende raadgeving: gebruik geen spaanplaat op plaatsen die warm en vochtig kunnen worden zoals bij een radiator of badkamer en gebruik in een ruimte niet meer dan 3 m² spaanplaat per 4 m³.

Concreet heeft OSB en multiplex de voorkeur op de klassieke spaanderplaten en MDF omdat de hoeveelheid lijm beperkter is. Wie geen lijm wil, kan kiezen voor hout-

Foto links:

Informatie op het etiket geeft een indicatie van de schadelijke stoffen.

Foto rechts:

Toevoegstoffen van pleisters kunnen allergische reacties veroorzaken.

vezelplaten waarbij de vezels onder hoge druk werden samengeperst of massief hout.

GIPS

Soms worden muren bepleisterd of afgewerkt met gipsplaten. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van natuurgips, rookgasontzwelingsgips (kortweg: ro-gips), fosfogips of een mengeling van gipssoorten (meestal ro-gips en natuurgips).

Pleisters worden vooral in poedervorm aangekocht. Inademen van en oogcontact met de poederstof wordt best vermeden. Verder is het ook opletten met de toevoegstoffen zoals droogversnellers of -vertragers, bewaarmiddelen, schimmelwerende producten ... Die toevoegstoffen kunnen allergische reacties uitlokken.

Gips bevat verder radon, een natuurlijk gas dat licht radioactief is en kanker kan veroorzaken. Hoeveel radon gips bevat, verschilt van soort tot soort. Fosfogips bevat bijv. meer radon dan natuurgips.

Leempleisters zijn een alternatief voor gipspleisters. Leem bestaat voornamelijk uit klei als bindmiddel en zand, silt en eventueel kiezels als vulstoffen. Het bevat verder veel positieve eigenschappen: het werkt vochtregulerend en is dampdoorlatend, het heeft een warmteregulerend vermogen, dempt geluiden van buitenaf en is brandvertragend. Het zwakke punt van leem is de zwakke mechanische belasting waardoor het kwetsbaar is voor beschadigingen en dus niet bruikbaar is in de meeste jeugdverblijven.

Er zijn twee soorten gipsplaten: de gipskartonplaat en de gipsvezelplaat. Welke invloed beide platen op de gezondheid hebben, hangt opnieuw af van de gebruikte gipssoort (zie hoger) en de toevoegstof-

fen. De hoeveelheid formaldehyde nodig om de gipskartonplaat samen te stellen is verwaarloosbaar.

De gipsvezelplaat is ecologisch (er zitten geen bindmiddelen in) en veel steviger dan de gipskartonplaat, maar minder gemakkelijk te hanteren.

VLOERBEKLEDING

Er bestaat een grote keuze aan vloerbekleding. Vloerbekledingen die vluchtige organische stoffen bevatten, zijn opnieuw de minst gezonde producten. Vloeren op basis van epoxy of polyurethaanharsen zijn daarvan voorbeelden. Ook vinyl behoort tot deze categorie.

In pvc-vloerbekledingen zitten naast de vluchtige organische stoffen ook nog ftalaten. Ftalaten zijn chemische stoffen die gebruikt worden als weekmakers om het plastic meer flexibel en duurzaam te maken.

Ftalaten zijn semivluchtige organische stoffen en hebben dus eveneens een negatieve invloed op de binnenluchtkwaliteit. Zoals bij plaatmateriaal verhoogt ook de emissie bij een hogere luchtvochtigheid.

Wat de precieze invloed van ftalaten op de gezondheid is, is wegens een gebrek aan onderzoek niet geweten. Uit voorzorg gebruik je wel beter alternatieven. Welke producten zijn aan te raden?

Nieuw linoleum verspreidt door de oxidatie van lijnolie eerst een irriterende geur, maar verdwijnt na verloop van tijd. De verspreiding van vluchtige organische stoffen is wel zwakker ten opzichte van de kunststofvloerbekledingen.

Kurk is een gezond natuurproduct op voorwaarde dat het niet behandeld is met

niet-natuurlijke lakken. Ook het verlijmen kan door de aanwezigheid van formaldehyde opnieuw zorgen voor een slechtere luchtkwaliteit. Voor grote oppervlakken wordt best voor formaldehydevrije lijmen gekozen.

Volhouten vloeren hebben geen invloed op de gezondheid als ze genageld worden en de juiste behandeling krijgen. Lijmen en vernissen is in veel gevallen schadelijk voor de gezondheid. De reden is opnieuw het vrijkomen van vluchtige organische stoffen. Daarom zijn de natuurlijke vernissen en formaldehydevrije lijmen in veel gevallen beter. Die bevatten geen of veel minder chemische stoffen.

Oliën of behandelen met was en/of boenen is een alternatief voor vernissen. Uiteraard is het ook hier opletten: veel oliën en boenwassen komen uit de chemische sector. Kies je plantaardige producten, dan is het belangrijk om weten dat ook die producten soms (natuurlijke) vluchtige organische stoffen bevatten die een negatieve impact hebben op de gezondheid. Volkomen onschadelijk voor de gezondheid is plantaardige houtzeep waarmee je het hout kan kuisen. Het is echter een intensievere manier van werken en dus onhaalbaar voor jeugdverblijven.

Gesteente stoot geen vluchtige organische stoffen af. Het is natuurlijk wel opnieuw opletten met het gebruik van tegellijmen.

Meer informatie over de invloed van bouwmaterialen op de kwaliteit van het binnenmilieu vind je op www.cjt.be/ondersteuning/bouwmaterialen.

Productinformatie

R- EN S-ZINNEN

Op etiketten van bouwmaterialen is het niet verplicht om alle ingrediënten te vermelden. Gevaarlijke stoffen die in kleine concentraties aanwezig zijn, zal je er dus niet snel op terugvinden. Enkel wanneer de stoffen de minimumhoeveelheid overschrijden, zal de naam van de stof of een toelatingsnummer vermeld staan. Waarvoor het toelatingsnummer dan precies staat – het soort product en de gebruikte concentratie - moet je opzoeken op de website van het ministerie van volksgezondheid.

Hoe weet je dan wat de gevaren zijn? Om de consument te informeren over de risico's zonder alle details op het etiket te vermelden, worden R- en S-zinnen gebruikt. R-zinnen geven het risico weer. R38 staat bijv. voor 'irriterend voor de huid'. S-zinnen geven de veiligheidsvoorschriften weer. S52 betekent bijv. 'niet voor gebruik op grote oppervlakken in woon- en verblijfruimten'.

PICTOGRAMMEN

Een andere manier van informeren gebeurt via pictogrammen. De pictogrammen bestaan uit symbolen of tekeningen op een oranje achtergrond. Voor giftige producten gaat het over een doodskop op een oranje achtergrond. Een ander voorbeeld is het zwarte kruis op een oranje achtergrond. Dit wijst erop dat een stof irriterend of schadelijk is voor de gezondheid.

De pictogrammen met oranje achtergrond worden vervangen door pictogrammen die in heel Europa en in een groot aantal landen over de hele wereld uniform zijn. Na 2017 mogen enkel nog producten met nieuwe etiketten op de markt zijn (zie afbeelding rechts).

LABELS HELPEN BIJ DE PRODUCTKEUZE

Door het gebruik van R- en S-zinnen en pictogrammen lijkt het alsof producten zonder die informatie volledig veilig of gezond zijn. Dit is echter niet steeds het geval! Niet alle producten geven de juiste of volledige veiligheidsvoorschriften of pictogrammen weer. Bovendien is het ook niet zo dat schadelijke producten niet verkocht zouden mogen worden.

Interpreteer de R- en S-zinnen en pictogrammen daarom als een mogelijk gevaar voor het milieu en de gezondheid, maar gebruik ze niet als basis om producten te vergelijken. Hiervoor val je beter terug op enkele labels.

FSC-label en ecolabel

De bedoeling van een label is de consument op een snelle manier te informeren over een bepaald product. Het FSC-label (forest stewardship council) is

bijv. een gekend internationaal en onafhankelijk label dat garant staat voor een ecologisch en verantwoord bosbeheer. Het ecolabel is dan weer een Europees milieukeurmerk dat aantoont dat een bepaald product minder milieubelastend is dan soortgelijke producten.

CE-label

Het CE-label (conformité européenne) is een Europees label dat productveiligheid (niet te verwarren met kwaliteitsgarantie) garandeert. Het betreft de essentiële eisen inzake veiligheid, volksgezondheid, consumentenbescherming en dergelijke, maar ook enkele bijzondere verplichtingen die in bepaalde richtlijnen zijn vastgelegd. Het keuren van een product door een bepaalde instantie is daarvan een voorbeeld. Het CE-label is van toepassing op diverse productcategorieën. Alle producten bestemd voor de bouw moeten dit label dragen.

Natureplus-label

Het Natureplus-label is een onafhankelijk internationaal label specifiek gericht op bouwmaterialen. Het label garandeert dat de producten voldoen aan de strengste milieu- en gezondheidsvereisten. Qua gezondheid wordt gekeken of het product een bijdrage levert aan een goed binnenhuisklimaat. In totaal dragen zo'n 300 producten het Natureplus-label. Je kan het label terugvinden in o.a. volgende productgroepen: hout- en parketvloeren, linoleum, dakpannen, isolatiematerialen, lakken, beitsen, verven, mortels, pleisters, vloerlijmen, verlijmd houten plaatmaterialen ...
Meer info: www.natureplus.org.

50 jaar Centrum voor Jeugdtoerisme vzw

Dit jaar viert CJT zijn 50e verjaardag en dat willen we niet onopgemerkt laten voorbijgaan (zie www.cjt.be/50jaar). Het is echter ook de ideale gelegenheid om eens terug te keren naar de beginjaren van de vzw. En eindelijk de vraag te beantwoorden: door wie en wanneer werd CJT nu eigenlijk opgericht?

Het was op 13 maart 1963 (inderdaad: 50 jaar geleden) dat de statuten van Centrum voor Jeugdtoerisme goedgekeurd werden 'bij eenparigheid van stemmen'. Op 4 april 1963 verschenen deze statuten in het Belgisch Staatsblad, waardoor de vzw officieel gestart was. Eigenlijk was dit min of meer een 'nieuwe' start, want voordien waren er andere organisaties waaruit CJT ontstaan is, wat meteen ook de verwarring verklaart.

Eerst was er de Werkgroep Nederland. Deze vzw werd opgericht door KSA-Gouw West-Vlaanderen in 1960. Door de uitbating van 'hemen' en kampeerterrinen wou deze organisatie het jongeren-toerisme aanmoedigen en jongeren de kans geven uitwisselingen te realiseren in het Nederlandse taalgebied in België, Frankrijk en Nederland. Omwille van die doelstelling was de Werkgroep Nederland vooral actief in West-, Zeeuws-, Frans-Vlaanderen en de Voerstreek.

Als het CBTJ (Centre Belge du Tourisme des Jeunes) de Werkgroep Nederland aanspreekt bij zijn zoektocht naar een partner in Vlaanderen, is er slechts één probleem: de naam. Het CBTJ heeft nl. een bezwaar tegen het woord 'Nederland'. Dit zorgt voor een naamswijziging in 1961: Wandelhemen - Werkgroep Nederland.

Nog in 1961 wordt binnen het Jeugdverbond voor Katholieke Actie een commissie opgericht met de naam 'Centrum voor Jeugdtoerisme'. In deze commissie zetelen vertegenwoordigers van verschillende jeugdbewegingen. Coördinatie en bemiddeling op vlak van kamperen, trekken en reizen zijn de doelstelling. Zo wordt een inventarisatie gemaakt van jeugdkampeerterrinen en bivakhuizen en worden de boekingen voor verschillende huizen gecentraliseerd.

Deze activiteiten resulteren in 1962 in de oprichting van de vzw Dienst voor Jeugdtoerisme, die als doel heeft "het jeugdtoerisme te bevorderen door het behartigen van de belangen zowel van georganiseerde als niet-georganiseerde jeugd, zowel van jeugdbewegingen, ander jeugdwerk als jeugdheemverantwoordelijken".

In 1963 worden de statuten en de naam gewijzigd en is Centrum voor Jeugdtoerisme als vzw een feit. In oktober erkent het Vlaams Commissariaat-Generaal voor Toerisme CJT als koepelorganisatie voor sociaal toerisme. Zo wordt het mogelijk om voor de aangesloten koepelleden subsidies te verkrijgen bij verbouwingsprojecten.

In de beginjaren fungeerde CJT vooral als boekingscentrale en koepel voor sociaal toerisme. Enkele tientallen jeugdverblijfcentra konden zo via CJT hun subsidies aanvragen bij het Vlaams Commissariaat-Generaal voor Toerisme, de voorloper van het huidige Toerisme Vlaanderen. De koepelfunctie is vandaag opgeheven, maar de boekingscentrale vormt tot op vandaag nog steeds een belangrijk onderdeel van de werking.

Een tweede (huidige) poot van de vzw werd ontwikkeld vanaf de jaren '70: uitbating van eigen jeugdverblijfcentra. Vandaag baat CJT jeugdverblijfcentra uit op tien domeinen, verdeeld over de vijf Vlaamse provincies.

Vanaf 2005 kwam daar nog een derde pijler bij: ondersteuning bieden aan de honderden uitbaters van Vlaamse jeugdverblijfcentra (en sinds 2011 ook kampeerterrinen).

Voor onze feestdag op zaterdag 4 mei hebben we getracht onze geschiedenis te reconstrueren aan de hand van oud beeldmateriaal. Het huidige secretariaat in Merelbeke zal daartoe die dag ingericht zijn als tentoonstellingsruimte. Een must voor de nostalgici.

We kijken echter niet alleen naar het verleden, maar ook naar de toekomst. Daarom starten we de dag met een panelgesprek rond de komende uitdagingen voor het jeugdtoerisme. In het panel zetelen Pascal Smet (Vlaams minister van jeugd), Geert Bourgeois (Vlaams minister van toerisme), Raymonda Verdyck (GO! Gemeenschapsonderwijs), Benjamin Vandervoort (Chirojeugd Vlaanderen) en Frederik Vercammen (CJT Ondersteuning).

Het programma van 4 mei bevat uiteraard ook heel wat meer informele momenten, zoals een kampbarbecue, sport en spel, allereerste demonstraties, cafetaria enz. Meer praktische info op www.cjt.be/50jaar. Inschrijven kan nog tot vrijdag 26 april via deze website of anders rechtstreeks via cjt@cjt.be of tel. 09/210.57.70.

HUIS IN DE KIJKER

De Brink, een halve eeuw jong

CJT vzw viert zijn verjaardag niet alleen. De brink, een Hopper jeugdverblijf van Scouts en Gidsen Vlaanderen, blaast eveneens 50 kaarsjes uit. Een mooie gelegenheid om samen met Dora Wagemans-Torfs, vrijwilliger van het eerste uur, en Jeroen Pauwels, huidig uitbater, in de archieven te duiken. Op zoek naar de tijd van toen, de tijd van de Belgische frank, de tijd dat Scouts en Gidsen Vlaanderen nog gesplitst was in het Vlaams Verbond van de Katholieke Meisjesgidsen (VVKM) en het Vlaamsch Verbond der Katholieke Scouts (VVKS).

“DOEN VOOR GROEN”

“Begin de jaren '60 was er veel vraag naar kam-

peergelegenheden, maar het aanbod was te beperkt”, vertelt Dora, toen nog vrijwilliger bij VVKM. “Daarom werd samen met VVKS een financiële actie ‘doen voor groen’ opgezet, met als doelstelling minstens in elke provincie een groene zone te verwerven.”

De doelstelling werd gehaald. “In 1963 werd voor de provincie Antwerpen een stuk grond in het grondgebied Bosbergen in Herentals gekocht door het VVKM”, weet Dora te vertellen. “Het domein bestond toen enkel uit bomen en heide. Een gebouw was er niet, maar kwam er wel snel. Vandaar dat de naam De Brink gekozen werd, wat staat voor een open plaats in een beboste omgeving waar ook gebouwen staan.”

“Het domein was ook niet zo groot als het huidige domein”, vult Jeroen aan. “Pas in een

DE BRINK PRAKTISCH

Adres: Bosbergen 1, 2200 Herentals

Erkenning: type C en A

Totale oppervlakte: 160 000 m²

Capaciteit: 4221 (binnen)

+ 8 kampeerreinen

Formule: zelfkook en volpension

Website: www.hopper.be

latere fase werd een extra stuk bijgekocht van een nabijgelegen melkerij. Een ander aansluitend stuk heeft Toerisme Vlaanderen gekocht en werd in erfpacht gegeven. Om het domein te vervolledigen, zou nog een klein stukje moeten worden bijgekocht.”

DRIE GEBOUWEN, ACHT KAMPEERTERRAINEN

“De eerste gebouwen die op het domein kwamen, waren de blokhutten. Dit was in 1963. In Wespelaar, waar de Gidsen een domein huurden, werden de gebouwen afgebroken om het hier nadien helemaal opnieuw op te bouwen”, herinnert Dora zich. “Een jaar later kwam Zonnedaau, een houten prefabconstructie die onder-tussen vervangen werd door een stenen gebouw.”

“Het hoofdgebouw dateert van 1972”, wijst Jeroen ons op een gedenksteen in de inkomhal. “Het kende een grondige verbouwing in 1977. Er kwamen twee lokalen en een stille ruimte bij. In 1993 werd de ingang uitgebouwd, er kwam een grote keuken met afzonderlijke afwaskeuken en ook de refter werd met 1/3 uitgebreid.”

In de archieven vinden we terug dat er in de beginjaren ook veel energie ging naar de kampeerterreinen. Jeroen toont ons volgende tekst: “in de eerste drie jaar werden 11 000 extra bomen geplaatst, dit met de bedoeling de verschillende terreinen op een natuurlijke manier te beschermen”. Dat de terreinen de naam Lork, Spar, Berk, Plantaan of Hazelaar dragen, mag dus niet verbazen.

ZONDER VRIJWILLIGERS GEEN JEUGDVERBLIJF

De opstart van De Brink steunde volledig op vrijwilligers. “Lea Merckx, Betty Vueghs, Gislaine Snoeckx, Claerette Serneels, Louisa Smets e.a. stonden samen met mij aan de wieg van De Brink”, denkt Dora terug in de tijd.

Voor betaalde arbeid was er niet veel marge. In de eerste kasboeken – opgesteld door Dora – vinden we het startbedrag terug: 19 968 frank. Een financiële reserve die langzaam aan groeide dankzij huurgeld - 10 frank voor Zonnedaau per nacht en 3 frank voor een tent per nacht (stro inbegrepen) – en wat inkomsten van een doorlopende boompjesactie. “De boompjesactie was een financiële actie om de werking van de domeinen te ondersteunen. De actie bestond uit postkaarten die de Gidsen van heel Vlaanderen verkochten”, vertelt Dora.

Dora was dagelijks als vrijwilliger op De Brink. “De eerste betaalde kracht was Staf Jacobs. Hij stond mij en de andere vrijwilligers enkele dagen in de maand bij voor het onderhoud van het domein. Pas in 1972, bij de opening van het hoofdgebouw, werd Jan Corbeels voltijds aangeworven. Hij was verantwoordelijk voor alle praktische aspecten die verbonden zijn aan een jeugdverblijf. De administratieve taak bleef onder mijn vleugels.”

DE JAREN ‘70

“Begin de jaren ‘70 was er niet enkel de opening van het hoofdgebouw”, zegt Dora. “Er was ook de fusie van VVKS en VVKM, wat een belangrijke invloed had op het beleid van De Brink. Voor alle domeinen, zowel die van VVKS als VVKM, werden vanaf dan gezamenlijke doelstellingen, een gezamenlijk beheer en visie uitgewerkt zonder daarbij de eigenheid van elk domein over het hoofd te zien. En dankzij het subsidiëeringsbeleid voor sociaal toerisme konden de domeinen nog sneller uitgroeien tot een veilige en toegankelijke accommodatie voor zowel eigen groepen als een extern publiek.”

“Een mooi voorbeeld hiervan is Zonnedaau”, vertelt Jeroen. “In 1979 werd Zonnedaau (de houten prefab) vervangen door een volwaardig vakantieverblijf voor 90 personen, met aangepast sanitair, slaappleatsen, keukens en verzorgingsruimte voor 40 personen met een handicap. De oude houten constructie werd verhuisd en in de buurt terug opgetrokken als scoutslokaal.”

“Zonder subsidie was ook volpension en de verdere professionalisering niet mogelijk geweest”, gaat Dora verder. “En dan hadden we onze langst verblijvende groep - een Duitse groep uit Alpen die sinds 1977 jaarlijks verblijft - nooit leren kennen.”

“Anderzijds zijn vrijwilligers nog altijd nodig”, sluit Jeroen af. “Nu hebben we dertien ploegen die hier regelmatig verblijven in de weekendresidentiewoning. Zij ondersteunen de verblijvende groepen en helpen in het onderhoud van het domein. En uiteraard zullen ook zij gevraagd worden voor 50 jaar De Brink. Want ook wij vieren in de zomer feest!”

... LAAT JE STEM HOREN

Heel wat regelgeving heeft rechtstreeks of onrechtstreeks een weerslag op jeugdtoerisme. Als hieraan wordt gesleuteld, tracht CJT Ondersteuning op de eerste rij te zitten. In HuisWerk belichten we telkens de actualiteit van ons vertegenwoordigingswerk.

Kampvuren

Er is heel wat wetgeving van toepassing op kampvuren. Het (federale) Veldwetboek legt een afstand van 100 meter op, dit betekent dat het in principe verboden is om vuur te maken op minder dan 100 meter van bossen, heide, bewoning e.d. Daarnaast leggen de Vlaamse bos- en natuurdecreten op dat kampvuren nabij bossen of natuurgebieden 35 dagen op voorhand moeten aangevraagd worden bij het Agentschap Natuur en Bos. Bovendien zijn er in heel wat gemeentes ook plaatselijke ordonnanties of politiereglementen van toepassing. Kortom: niet eenvoudig voor de gemiddelde jeugdgroep die tijdens het kamp een vuurtje wil maken.

De jeugdsector is reeds lange tijd vragende partij om de wetgeving hierrond te versoepelen. Er lijkt nu toch enige beweging in dit dossier te komen. Vlaams minister van natuur Schauvliege heeft immers in de commissie leefmilieu van het Vlaams parlement beloofd om een aantal zaken te herbekijken. Zo zal onderzocht worden of de 100 meterregel kan versoepeld worden (zoals reeds het geval is in Wallonië, daar is de afstand verminderd tot 25 meter). De minister heeft haar administratie opdracht gegeven om na te gaan hoe ook in Vlaanderen deze afstand kan aangepast worden. Bedoeling is om de regelgeving dit jaar nog aan te passen, eventueel zelfs nog voor de zomer.

Wat de vraag betreft om het aantal lokale politieverordeningen te beperken, verwijst de minister naar de taskforce jeugdverblijven. Daar kan bekeken worden of het bijv. nuttig is om naar de gemeenten een omzendbrief te sturen.

Om goede afspraken te kunnen maken, heeft het kabinet van de minister tegelijk beloofd een overleg te organiseren met vertegenwoordigers van Brandweer Vlaanderen.

Voor de kampvuren lijken een aantal versoepelingen op til.

Zonevreemde jeugdverblijven

Trouwe HuisWerklezers weten dat we sinds 2007 geregeld verslag uitbrengen over de werkzaamheden van de taskforce jeugdverblijven (zie o.m. HuisWerk 23 en HuisWerk 26). Er komen heel wat thema's aan bod binnen de taskforce, maar de problematiek van de zonevreemde jeugdverblijven vormt toch de rode draad.

Rond zonevreemdheid is in de taskforce nu overeenstemming bereikt over een plan van aanpak. Dit plan wordt nu voorgelegd aan de Vlaamse regering en zou normaal gezien voor de zomer moeten goedgekeurd worden. Dan kan het echte werk eindelijk starten.

Toch moeten we hieraan toevoegen dat in de voorbije jaren reeds een beperkt aantal versoepelingen werden aangebracht in de wetgeving, om op die manier het aantal zonevreemde jeugdverblijven te kunnen reduceren, zonder hiervoor RUP's te moeten opstellen. In het plan van aanpak wordt nog een nieuwe belangrijke aanpassing naar voor geschoven: jeugdverblijfscentra zouden nl. als zone-eigen worden beschouwd in zone voor gemeenschapsvoorzieningen of openbaar nut. Deze bepaling zou in één klap de zonevreemdheid van enkele tientallen jeugdverblijfscentra oplossen.

In de groep van zonevreemde jeugdverblijven moet een onderscheid gemaakt worden tussen vergunde en niet-vergunde jeugdverblijven. Voor de vergunde zonevreemde jeugdverblijven is er niet onmiddellijk een probleem, behalve als ze de behoefte zouden hebben om uit te breiden. De vraag of ze al dan niet willen uitbreiden, zou dan ook aan elk van hen opnieuw voorgelegd worden. Afhankelijk van de antwoorden kunnen dan voor bepaalde jeugdverblijven toch planinitiatieven worden genomen.

Voor niet-vergunde zonevreemde jeugdverblijven kunnen de zaken iets complexer zijn. Hier zal meestal wel een RUP nodig zijn. Voor zes jeugdverblijven gelegen in het VEN (Vlaams Ecologisch Netwerk) zou de Vlaamse overheid de mogelijkheid van een gewestelijk RUP nagaan. Voor de andere zonevreemde jeugdverblijven is het de bedoeling dat gemeenten en provincies de nodige stappen zetten. Vlaanderen zou hierbij wel voor de nodige ondersteuning zorgen, door een startoverleg te organiseren met alle betrokken partijen, door een ruimtelijk afwegingskader te beschikken te stellen, door een beperkte subsidie toe te kennen voor de opstelling van een RUP (enkel voor gemeenten) of door de natuurtoets uit te voeren voor de jeugdverblijven waarvoor dit nodig is.

Nogmaals: bovenstaande voorstellen worden momenteel voorgelegd aan de Vlaamse regering, pas na goedkeuring worden ze definitief. Zit je ondertussen nog met vragen, aarzel niet om ons te contacteren.

VRAAG HET AAN ...

Elk kwartaal krijgen we tientallen vragen van uitbaters over uiteenlopende thema's. In HuisWerk maken we telkens een beknopte bloemlezing van vragen en antwoorden die ook voor andere uitbaters interessant kunnen zijn.

Klopt het dat brandwerende deuren enkel mogen geplaatst worden door geregistreerde aannemers?

Vroeger was dit inderdaad zo voorzien in de wetgeving. In 2004 heeft de Raad van State deze verplichting echter vernietigd. Vandaag is het voldoende dat een brandwerende deur geplaatst wordt volgens de plaatsingsvoorschriften van de fabrikant. Toch vind je vandaag nog lijsten van gecertificeerde plaatsers op het internet, maar dit dient eerder als marketing.

In ieder geval kan even overleggen met de plaatselijke brandweer geen kwaad, want sommige brandweermensen blijven deze eis toch opleggen. Een beetje absurd, omdat de wetgeving dat vandaag niet meer vereist, maar het staat de lokale brandweer nu eenmaal vrij om bijkomende eisen toe te voegen aan de minimumnormen uit het decreet 'toerisme voor allen'.

Kunnen we bij CJT terecht voor een renteloze lening?

Dat is in principe mogelijk, maar er zijn toch een aantal voorwaarden aan verbonden. Eerste voorwaarde is dat het jeugdverblijfcentrum is aangesloten bij de boekingscentrale van CJT. Bovendien engageert de uitbater zich om, na de afbetaling, aangesloten te blijven voor minstens dezelfde periode als de duur van de afbetaling. Het tempo van terugbetaling wordt in onderling overleg vastgelegd en wordt mee bepaald door de geïnde huurbedragen.

Elke aanvraag wordt door CJT Boekingscentrale geëvalueerd aan de hand van een financieel plan. Daarbij geldt dat maximaal de helft van het investeringsbedrag in aanmerking kan komen voor de renteloze lening. Tegelijk is het maximumbedrag beperkt tot 25 000 euro voor vzw's en jeugdverenigingen, voor particulieren geldt een maximum van 12 500 euro.

Ten slotte is het goedkeuren van een aanvraag ook afhankelijk van de beschikbaarheid van middelen in het fonds dat CJT voor deze renteloze leningen heeft aangelegd.

We werken af en toe met vrijwilligers. Moeten we hen dan een informatienota bezorgen?

Dit is inderdaad één van de verplichtingen die voortvloeien uit de vrijwilligerswet van 2005. Een informatienota moet de vrijwilligers informeren over een aantal wettelijke aspecten, zoals de doelstelling van de organisatie, het juridisch statuut, de verzekeringen die de vrijwilliger dekken, eventuele vergoedingen en het feit dat vrijwilligers aan de geheimhoudingsplicht gebonden zijn. Bovendien moet de organisatie kunnen aantonen dat de vrijwilliger deze informatie heeft ontvangen. Dit kan via een handtekening van de vrijwilliger in een register, maar het kan ook via de website, vermelding in een nieuwsbrief of andere kanalen. Belangrijk is dat de organisatie kan aantonen dat er voldoende inspanningen werden gedaan om de vrijwilliger met deze informatie te bereiken.

Meer informatie en een voorbeeld van een informatienota vind je op www.cjt.be/ondersteuning/vrijwilligers.

We hebben infrastructuursubsidies ontvangen, maar zijn niet zeker dat we nog 15 jaar zullen verhuren. Wat zijn dan de mogelijke gevolgen?

Wie infrastructuursubsidies ontvangt van Toerisme Vlaanderen, verklaart zich akkoord om het jeugdverblijfcentrum gedurende een aantal jaren open te houden. Dat is ook logisch, want Toerisme Vlaanderen wil garanties dat de subsidies effectief gebruikt worden voor voldoende jeugdovernachtingen.

Voor alle nieuwbouwprojecten en voor verbouwingen van minstens 50 000 euro, geldt een termijn van 15 jaar. Als het jeugdverblijfcentrum toch vroeger de deuren zou sluiten, wordt het subsidiebedrag teruggevorderd a rato van het aantal niet-geëxploiteerde jaren. Een voorbeeld: als het jeugdverblijfcentrum na 9 jaar ophoudt te bestaan, moet 6/15 van de subsidies worden terugbetaald.

Voor subsidiebedragen die lager uitvallen dan 50 000 euro geldt een soortgelijke regeling, maar dan slechts voor een periode van 5 jaar.

NIEUWSFLASH

NIEUW DECREET 'JEUGDVERBLIJFCENTRA'

Het decreet 'jeugdverblijfcentra' zorgt sinds een aantal jaren voor basissubsidies, werkingssubsidies en personeelssubsidies voor jeugdverblijfcentra. Het decreet bleek echter aan een opfrissing toe. In HuisWerk 28 werden de belangrijkste wijzigingen reeds beschreven en in november 2012 trokken we Vlaanderen rond om de toen nog voorlopige teksten voor te stellen.

Op 8 maart 2013 keurde de Vlaamse regering eindelijk ook het uitvoeringsbesluit goed en daarmee zijn alle teksten definitief. In de loop van april ontvangen alle jeugdverblijfcentra de brochure die de Afdeling Jeugd uitwerkte rond de aangepaste subsidieregeling.

In 2013 gebeurt de subsidiëring nog een laatste jaar volgens de bepalingen in het decreet van 2004, maar dit jaar moeten wel reeds de aanvragen gebeuren voor de subsidieperiode 2014-2017. In onze agenda achteraan vind je bijv. reeds de datum van 1 mei 2013 terug voor het aanvragen van personeelssubsidies 2014-2017. Vanaf 1 januari 2014 treedt het nieuwe decreet en uitvoeringsbesluit dan volledig in werking.

Alle gedetailleerde info vind je op www.cjt.be/ondersteuning/subsidieafdelingjeugd. Klik rechts op "veel gestelde vragen" en "wetgeving en reglementering" voor extra info.

SAMENAANKOOP MATRASSEN

Deze winter organiseerde CJT Ondersteuning een samenaankoop voor matrassen en beschermhoezen. Uiteindelijk tekenden 45 uitbaters in op dit aanbod, goed voor 1694 matrassen (hoezen inbegrepen) en nog eens 1235 afzonderlijke hoezen. Hun bestellingen werden doorgegeven aan de firma Recticel uit Wetteren. Leveringen vinden normaal gezien plaats de eerste helft van mei.

Eventuele infrastructuursubsidies door Toerisme Vlaanderen worden in principe kort voor de zomer goedgekeurd. Het is niet nodig om drie offertes te verzamelen, het volstaat om te verwijzen naar de samenaankoop door CJT. Bij die samenaankoop werden door ons nl. zes offertes naast elkaar gelegd.

VORMING "PROMOTIE"

In januari legden we de uitbaters een aantal mogelijke vormings-thema's voor die we de komende jaren aan bod kunnen laten komen. Het thema "promotie" sprak in de mini-enquête het meest aan en we hebben meteen de koe bij de horens gevat. In juni organiseren we op twee locaties een vormingsmoment rond dit thema. Yvan Deckers, marketing trainer voor o.m. HoReCa Vlaanderen, overloopt dan de volgende vragen:

- Hoe kunnen jeugdverblijfcentra hun troeven bepalen? Hoe komen ze zelf te weten waar ze goed in zijn, waarom groepen bij hen komen? Hoe kunnen ze deze troeven dan best uitspelen?
- Welke kanalen staan hiervoor ter beschikking? Heeft papieren communicatie nog zin? Een website is logisch vandaag de dag. Volstaat de fiche op www.jeugdverblijven.be (met of zonder kalender) of heb je ook een eigen website nodig? Wat is zin en onzin van sociale media?
- Is een mailing zinvol? Hoe kan je dit gericht doen? Waar let je dan best op?
- Zijn er tips voor taalgebruik? Gebruik je jongerentaal of hou je het zakelijk?
- Is het verstandig om acties en kortingen aan te bieden? Of zijn hier ook gevaren aan verbonden?

Praktische gegevens vind je achteraan in de agenda.

HEFFINGEN VOOR VOEDSELVEILIGHEID 2013

Jeugdverblijfcentra die maaltijden aanbieden, moeten voldoen aan de HACCP-richtlijnen, zoals beschreven in de gids voor de gemeenschapskeuken.

Zij zijn echter ook verplicht om een heffing te betalen aan het FAVV (Federaal Agentschap voor Voedselveiligheid). In onderstaande tabel vind je de bedragen voor 2013.

Aantal tewerkgestelde personen	Bedrag per vestigingseenheid
0-4 tewerkgestelde personen	142,24 euro
5-9 tewerkgestelde personen	227,92 euro
10-19 tewerkgestelde personen	402,72 euro
20-49 tewerkgestelde personen	742,30 euro

Nog goed om weten:

- Voor het jaar waarin de activiteit wordt opgestart, bedraagt de heffing 71,12 euro per vestigingseenheid.
- Wie over een gevalideerd autocontrolesysteem beschikt (m.a.w. een Smiley), hoeft slechts een kwart van bovenstaande bedragen te betalen. De controles verbonden aan deze Smiley, kosten echter ook geld, waardoor voor kleinere volpensionhuizen een Smiley geen besparing oplevert.

HUIS WERK 31

KUBUSSEN IN DE KALEI

Ann Thielemans, resident van De Kalei uit Dilsen-Stokkem, stuurde ons volgende tip door die we mochten publiceren in HuisWerk: "Wij hebben in elk lokaal van deze kubussen staan. Ze zijn zeer stevig, watervast, redelijk zwaar en aan één kant open. Daardoor kunnen ze gebruikt worden als rek, trap, stoel, podium, decor, om op te staan enz., zowel binnen als buiten. En onze stoelen worden daar dan niet meer voor gebruikt. En ze zijn te zwaar om mee te gooien ..."

Heb je zelf ook leuke ideeën die je graag wil delen, mail ze gerust door naar ondersteuning@cjt.be.

In juli verschijnt HuisWerk 31. In het dossier staat de geschiedenis en de toekomst van het jeugdtoerisme centraal.

451 erkende jeugdverblijven (type A, B en C), 31 principieel erkende jeugdverblijven, 81 niet-erkende jeugdverblijven en 105 kampeerterreinen, dit is de huidige capaciteit van het Vlaamse jeugdtoerisme voor groepen. Allemaal gemakkelijk te raadplegen via internet. Maar hoe was dit vroeger? Was er toen ook zo'n capaciteit? Stond het jeugdtoerisme open voor de diverse doelgroepen? Konden groepen kiezen tussen de formules zelfkook en volpension, jeugdverblijven met of zonder bedden, douches ...? En hoe vonden groepen een geschikte verblijfplaats in een wereld zonder internet? We leggen de vragen voor aan medewerkers van het eerste uur.

En minstens even belangrijk: hoe moet het verder in de toekomst? Welke uitdagingen liggen nog voor ons?

Heb je zelf interessante weetjes uit het verleden of ken je mensen die we absoluut moeten contacteren, dan horen we dit graag. Reageren kan via het forum van www.cjt.be/ondersteuning of door te mailen naar ondersteuning@cjt.be. Zo wordt HuisWerk niet alleen een magazine voor uitbaters, maar ook door uitbaters.

Wie trouwens iets extra wil doen, is steeds welkom op de redactievergadering van HuisWerk. We komen ongeveer tweemaandelijks samen. Geïnteresseerden kunnen contact opnemen via ondersteuning@cjt.be of tel. 09/210.57.75.

Adreswijziging

HuisWerk is een gratis magazine en dat willen we graag zo houden. Je kan daar bij helpen door ons adressenbestand up-to-date te houden. Zo zijn wij er zeker van dat ons nummer bij de juiste persoon terecht komt.

Voor jeugdverblijfcentra is het adressenbestand rechtstreeks gelinkt aan de databank van www.jeugdverblijven.be. HuisWerk wordt opgestuurd naar de verantwoordelijke algemene communicatie. Via je persoonlijke login en wachtwoord kan je de contactgegevens van je jeugdverblijf rechtstreeks aanpassen. Als dit niet lukt, kan je ons ook bereiken via ondersteuning@cjt.be of tel. 09/210.57.75.

Voor kampeerterreinen kan je de gegevens wijzigen via de databank van www.opkamp.be. Mocht je hierrond problemen ondervinden, dan neemt je contact op met Steunpunt Jeugd (toon.luybaert@steunpuntjeugd.be of tel. 02/551.13.79).

AGENDA

In deze agenda willen we alle data van vormingsmomenten, ontmoetingen, indiendata voor erkenning en subsidiëring, ... opnemen die interessant kunnen zijn voor huiseigenaars, beheerders, ... Ook hiervoor staat onze redactie open voor suggesties. Mail die gerust door naar huiswerk@cjt.be!

29 APRIL 2013

Uitreiking en vorming Groene Sleutel

In Gent worden maandagvoormiddag 29 april de Groene Sleutels 2013 uitgereikt. We mogen verwachten dat opnieuw enkele tientallen jeugdverblijfcentra laureaat zullen zijn.

Na de middag is er tijd voorzien voor enkele informatiesessies, o.m. over het vermijden van voedselverspilling en cradle-to-cradle in de horeca.

Meer praktische info op www.groenesleutel.be

1 MEI 2013

Indiendatum voor aanvragen personeelssubsidies 2014-2017 (binnen het decreet 'jeugdverblijfcentra')

Jeugdverblijfcentra type C kunnen voortaan een personeelssubsidie aanvragen voor een periode van vier jaren. De aanvraag gebeurt via een beleidsnota. Een leidraad hiervoor is terug te vinden op www.sociaalcultureel.be/jeugd/jeugdverblijfcentra.aspx.

4 MEI 2013

50-jarig bestaan CJT

Centrum voor Jeugdtoerisme vzw bestaat 50 jaar en viert dat op de thuisbasis Ten Berg in Merelbeke. Het volledige programma vind je op www.cjt.be/50jaar. Inschrijven kan tot vrijdag 26 april. Vul bij voorkeur het inschrijvingsformulier in op www.cjt.be/50jaar of neem contact op met CJT (tel. 09/210.57.70 of cjt@cjt.be).

15 EN 17 JUNI 2013

Vorming "promotie"

Dit jaar geen Trefdagen, omwille van de reeds geplande feestelijkheden rond 50 jaar CJT, maar uiteraard wel een vormingsmoment in het voorjaar.

Thema is "promotie". Meer achtergrond vind je in de nieuwsflash (pagina 18-19).

Zaterdagmiddag 15 juni kan je de vorming bijwonen in Merelbeke. Donderdagavond 17 juni vind je ons in Beringen.

Een persoonlijke uitnodiging met alle praktische info ontvang je half mei.

1 JULI 2013

Indiendatum voor financiële verslagen 2012 infrastructuursubsidie en/of animatiesubsidie (binnen het decreet 'toerisme voor allen')

De jeugdverblijfcentra aan wie de laatste schijf van (infrastructuur- of animatie)subsidies reeds is uitbetaald, moeten een financieel verslag van hun centrum indienen bij Toerisme Vlaanderen. Daarin moet je vooral de gekregen subsidies en de financiële resultaten van het voorbije kalenderjaar verantwoorden. Projecten waarvoor de toegekende subsidie niet hoger was dan 2 000 euro, zijn vrijgesteld van deze verplichting.

Particulieren kunnen hiervoor gebruik maken van een eenvoudig formulier (te downloaden via www.toerismevlaanderen.be/tva_subsidieoproep), vzw's kunnen het financieel verslag van de vzw indienen.

Centrum voor Jeugdtoerisme^{vzw}

Bergstraat 16
9820 Merelbeke

www.cjt.be

Heel wat extra gegevens (voorwaarden, formulieren e.d.) vind je terug op onze website www.cjt.be.
